

MAGYAR HÍRADÓK

T. Nemzeti Muzeu

BUDAPEST

X. évfolyam, 22 (2589) sz. Kedd

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 január 28

GRÓF CSÁKY ISTVÁN

Irta: ÁRVAY ÁRPÁD

Budapest, január hó. A Verebelyi-klinikán befejeződött az a rettenetes küzdelem, amit az erőslökü, bátor férfi vívott a láthatatlan ellenséggel. A 33. számú különszoba lakóját, aki a diplomáciai játékok lovagi küzdőterén annyiszor felülmárta, legyőzte a test győzhetetlen ellenfele, a halál. Csáky István, Magyarország külügyminisztere halott. A középületeken fekete lobogók hirdették a gyászt, de a kegyelet nem áll meg ennyiben, hanem kiül minden ember szemébe, aki csak a pesti körutakat rójja. Valami félelmetes ünnepeesség érzik hétfő reggel óta ezen a nagy városban. Utcaikon, hivatali helyiségekben, nyilvános helyeken halkabb lett a tónus: a gyász ott lebeg mindenki felett. A külügyminiszter halála mindenkit megrendített, mert mindenki szerette ezt a páratlan talentumú, kiváltságos tehetségekkel megáldott embert. A gyász csak akkor őszinte, ha szeretjük azt, akit gyászolunk. De akkor érzik, látszik és szívbemarkolóan lesugárzik mindentről, ami valaha a halott környezetét jelentette. Csáky Istvánnak az egész Budapest hatalmas Dunájával, büszke várpalotájával, nyüzsgő, örökmozgó utcáival, sőt továbbmenőleg egész Magyarországot is városával és nádfedeles falvaival együtt saját környezetét jelentette. Benne élt ő az emberekben mindenütt, amerre csak a magyar nyelvterület elhúzódik és nem hisztük, hogy Andrásy Gyula óta népszerűbb külügyminisztere lett volna az országnak, mint ő.

De talán a magyar közvélemény nem veszi rossznéven tőlünk, hazatért erdélyiektől, ha kissé jobban ki-sajátítjuk magunknak a nagy halottat. Miénk volt ő leginkább, erdélyieké, mintahogy mi is a legféltettebb, legodaadóbb gondját jelentettük minden időkben. Hányszor ültünk ragyogó, csillogó szemmel a rádió mellett, amikor Csáky István beszédét hallgattuk az étheren keresztül, hányszor futott könny a szemünkbe, amikor a legbátrabb magyar külügyminiszter biztató, öntudatos, férfiasan bátor szavait hallottuk. Nekünk Csáky a magyar bizalmat, a magyar reménykedést jelentette. Biztunk benne, hogy nem hagy cserben bennünket soha sem. Hitük, hogy szavai mögött a mindenre elszántság húzódik meg, amely makacsul és konokul kilátr a magyar iszapság követelése mellett. Kisebbségi életünk ragyogó vigasztalása volt mindig Csáky minden szava, aki soha sem maradt adósa a bennünket sanyargató román uralomnak, de nem maradt adósunk nekünk sem.

mert szívós kitartásával el tudott jutni addig, hogy az augusztus hó 30-iki bécsi egyezmény életmentő okmányát aláírja.

A pesti társaság, amely mindent és mindenkit szeret destruálni, amíg élt, kézigyintve azt hajtogatta: „Könnyű Csákyknak, hisz a külpolitikát ugyis Teleki Pál irányítja” most magába tért. A lapok egyönt-

halott a magyar diplomácia számára. A régi mesterek neveltjéből az új dók új emberévé vált, aki meglátásaiban és módszereiben olyan dinamikát mutatott, ami páratlan a magyar diplomácia történetében.

Három kép örökre megmarad lelkemben a vele való találkozásokból. 1925-ben egy elég bonyolult ügyben dolgom volt a bukaresti magyar kö-

som után néhány héttel magához hívatott. Ertem telefonált a képviselőházba és kért, azonnal siessek hozzá. Amikor szemben álltunk egymással, úgy láttam, nem sokat változott. Csak fáradtabb és a bőre sápadt, mint az olyan embernek, aki keveset van levegőn, vagy valamilyen alafomus betegséggel vívódik.

Háromnegyed óráig voltam nála. A román kérdéssel beszélgettünk, de ezzel kapcsolatosan más külpolitikai kérdések is szóba kerültek közöttünk. Amikor eljöttem tőle, azonnal jegyzeteket készítettem beszélgetésünkről. Itt fekszenek előttem a papirlapok örök bizonyítékként annak, hogy ezt a nagy államférfit mennyire foglalkoztatták Erdély különleges kérdései.

Csak ezeket a nemes, magyar szívvel valló mondatokat ragadom ki jegyzeteimből:

— *Semmilyen formában nem szándékszunk bosszút állani azokért a szenvedésekért, amelyekben a magyarságnak a román uralom alatt része volt. A magyarnak nem természete a bosszúállás és az erdélyi románságot, amellyel évszázadokon át együttéltünk, visszatért testvérként akarjuk kezelni.*

Pedig a legvadabb vasgárdista izgalások folytak ugyanabban az időben az erdélyi határokon túl és a magyar külügyminiszter ezeket a szavakat semmiképp se kifelé szánta, hanem egy négyfal közötti, bizalmas megbeszélés alatt használta.

Legutóbb a külügyi tárca költségvetésénél elmondott beszédét hallgattam meg. Mint soros jegyző éppen szemben ültem vele. Szenttelen, de mégis valami csodálatos, belső meggyőződéstől és tüztől fűtött hangon beszélt. Nem volt az szokványos miniszteri expozé, hanem valami egészen más, egészen különös lángolása a magyar öntudatnak, a cselekvő erő helyes kimérésének és a tenni-valók lerögzítésének, hogy aki hallgatta, csak annyit mondhatott magában: „Ez az ember tudja, mit akar.”

Tudta is mindig és cselekedett. Mindig a legjobb időben, a legcélravezetőbb módszerekkel és eszközökkel. Három évi külügyminisztersége alatt iskolát teremtett a magyar diplomáciában. Aki ezt az iskolát követi, azt épügy nyomon követi majd a siker, mint Csáky Istvánt, akit, sajnos, túlkorán, életművének teljes felépítése előtt veszítettünk el.

1. Gróf Csáky István külügyminiszter Ciano olasz külügyminiszterrel a budapesti miniszterelnöki palotában. 2. Gróf Csáky István aláírja a belvédelmi történelmi okmányt Erdély és Keletmagyarország visszatéréséről

tően megállapítják, hogy az önálló, magyar külpolitikának letehetősebb alakja, klasszikus magyar politikai zseni száll sirba Csáky Istvánnal. Ez az önálló, magyar külpolitika alig mult el kétévtizedes. Azok, akik Csáky István előtt intézték a Diszteri palotában az ország külügyeit, a régi osztrák-magyar monarchia diplomáciájának emleim nőttek fel. A bécsi Ballhaus-platz rendszerét próbálták érvényesíteni a sajátos magyar életben és ha értek is el sikereket, ez inkább csak a helyzeti nehezék eredménye, mintsem a magyar lelkeség átütő erejének győzelme volt.

Az újkor első sajátosan magyar külügyminisztere kétségkívül Csáky István volt.

Ő sem mentesülhetett a monarchia klasszikus diplomáciájának hatása alól, mert tanítómesterei ebből az iskolából kerültek ki, de a tradíció nála nem teherfétel volt, hanem lendület és erő, amellyel új utakat vág-

vetségen. Jó sorsom Csáky Istvánnal hozott össze. Ki sejtette volna még akkor, hogy ez a vékonydögájú, mongolos arcú fiatalember valamikor még Magyarország külügyminisztere lesz? A legnagyobb melegséggel fogadtam, bár az ügy elintézése nem is rá tartozott, mégis telefonált, kalauzolt, tanácsokat adott. Nagyon jól esett nekem akkor ez a bánásmód: Európát jelentette számomra a balkáni Babelben, ahol mi magyarok olyan kevés jóindulatot tapasztaltunk.

De jelentette azt is, hogy vigyázzunk ránk. Van Magyarországnak, amely nem hagy el bennünket az idegenben sem és akkor is hönünk alá nyul, ha voltaképpen jogilag és diplomáciai szabályok szerint az idegen állampolgár magyar ügyébe beavatkozni nem lenne szabad.

Tizenöt év mult el, hogy a magyar törvényhozásba való beszólita-

Gróf Csáky István a ravatalon

Kedden délután szállították a külügyminiszter koporsóját az Országház kupolacsarnokába. Szerdán a közönség is leróhatja részvétét a külügyminiszter ravatala előtt

Az egész ország, az egész magyar nemzet gróf Csáky István külügyminiszter halálának hatása alatt áll. Gyászfátyolos nemzetiszókat lenget ország-szerte minden palotán, minden kicsi házon a szél, mért a nemzeti gyászban minden magyar ember szomorúsággal, fájdalmas emlékezéssel veszi ki a maga részét. Trianontól Erdély felszabadulásáig fylvett fiatal külügyminiszterünk diplomáciai pályája és amikor Erdély felszabadításakor Csáky István

grófot is olyan forró szeretettel ünnepeztük, senki sem gondolta volna, hogy ezt a nemeslelkű, nagytudású férfit ilyen korán elveszthetjük. A gyász ezért is mélyebb és fájdalmasabb a mi lelkünkben, s külügyminiszterünk ravatala körül néma csendben sorakozunk.

Gróf Csáky István halálával kapcsolatosan következő tudósításaink számolnak be az ország és a külföld gyászáról:

A képviselőház gróf Csáky István emlékének szentelte mai ülését

Budapestről jelenti a Budapesti Értelmező: A képviselőház folyosóján ma délelőtt megrendülten beszélgettek Csáky István gróf külügyminiszter korai haláláról. Az elhunyt külügyminiszter a Házban páratlan népszerűségnek örvendett, valamennyi párt osztatlanul helyeselte külpolitikáját. A képviselőház pártközi értekezleten úgy határozott, hogy az ország nagy gyászára való tekintettel, ma nem tárgyalja a kitűzött javaslatokat, hanem az ülést Csáky István gróf emlékének szentelik. A képviselők vala-

mennyien fekete ruhában jelentek meg.

Az országház kupolacsarnokában ma reggel kezdődtek meg a temetési előkészületek. Fekete drapériáival vonták be és a kupolacsarnok közepén megkezdtek a ravatal feldíszítését. Ma délután a család és a kormány tagjai jelenlétében szállítják át Csáky István gróf holttestét a Verebely-klinikáról az országház kupolacsarnokába. Szerdán délelőtt a közönség előtt is megnyílik a kupolacsarnok, hogy az utolsó tisztességet megadja az elhunytak.

Ünnepélyes gyászülést tartott a képviselőház

Budapestről jelenti a MTI: A képviselőház kedden délelőtt tíz órakor Csáky István gróf külügyminiszter elhunyt alkalmából ünnepélyes gyászülést tartott. A képviselők már jóval az ülés kezdete előtt benépesítették a folyosókat, valamennyien sötét ruhában jelentek meg. A más-
kor oly élénk folyosókon most komoly a hangulat. Tíz óra után megszólaltak az ülést jelző csengők és

Teleki Pál gróf miniszterelnökkel az életben a kormány tagjai bevonultak az ülésterembe, majd a képviselők is elfoglalták helyeiket. A miniszterek székei között csak az elhunyt külügyminiszter széke állott elárvultan.

Tasnádi-Nagy András ünnepélyes csendben megnyitotta az ülést és ennek napirendjén egyetlen pontként Csáky István gróf külügyminiszter emlékének való hódolás szerepelt.

„Csáky István egész életét egy szent, nagy célra tette fel“

Tasnádi Nagy András emlékezésére Csáky Istvánról

Tasnádi-Nagy András emlékezésében a következőket mondotta:

— Mély megilletődés vet rajtam erőt, amikor megemlékezem arról a súlyos veszteségről, amely a Házat Csáky István gróf m. kir. külügyminiszter, nagyrabecsült és szeretett társunk, Sopron város országgyűlési képviselője elhunytával érte, de az egész magyar közéletet is gyász borítja, mért nemcsak a Ház veszítette el egyik legkiválóbb és legszeretetre méltóbb tagját, hanem az egész magyarság legjobb fiainak egyik legjobbját.

— Csáky István gróf ama kevesek közé tartozott, aki a részére kijelölt helyet tökéletesen betöltötte és egész életét az igazság szolgálatának szentelte Istenadta tehetségének birtokában. A nagy országos érdekeket, amelyek gondjára voltak bízva, a pél-

dás felelősségérzettel szolgált. Megfelelő férfi volt a részére legmegfelelőbb helyen. Képességét, tudását, munkaerőjét ifjúságától kezdve az újraéledő magyar diplomácia megépítésének és nehéz küzdelmeinek szentelte.

— 1938 végén, amikor elődje és mestere, Kánya Kálmán egészségi állapota miatt nyugugalomba vonult, kinevezésével ő lett a főrézese annak az idegítő nagy munkának, amely 1939-ben Kárpátalját, a múlt év őszén pedig a második bécsi döntéssel Erdély északi részét és ugyanezen az egész Székelyföldet visszazavarta az országnak és éppen maga állapította meg azokat a határokat, melyek országunk jelentős középhatalomává tették. Mindössze 46 éves volt, fiatalember, de ha életművét, belső tartalmát, gazdag munkásságát, kemény küzdelmeit, nagyszerű ered-

ményeit vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy esztendeit kétszeresével kell számítani.

— Attól kezdve, hogy mint a Léküldöttség titkára, végigszenvedte a házákat meggyalázó igazságtalanságokat, egész életét egy nagy és szent célra tette fel: jóvátenni ezeket a szörnyű igazságtalanságokat és visszaszerezni hazájának a megillető helyet. Ezért dolgozott, fáradozott, küzdött áldozatokban gazdag élete minden állomásán ez a cél tebegett előtte, nem engedte pihenni egy percig sem, hanem kényszerítette, hogy sokszor testi szenvedések között is véggezze munkáját. Végül is ennek a szent célnak áldozta életét.

— Bármilyen fájdalmas és tragikus sors, hogy éppen most, sikerei tető-

pontján zárta le szemét, hallgattatta el nemes szíve dobogását, mégis jó ságos volt hozzá az Isten, mert még megengedte, hogy megélje hazája újjáépítésének ünnepségét és élete művének megkoronázásul most fogjuk törvénybe iktatni nagy alkotását: a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozásról és a magyar-jugoszláv szerződésről szóló diplomáciai okiratokat. Férfi volt a legjavából, olyan férfi, amilyenre ennek a nemzetnek mostan különleges szüksége van. Elvezetése pótolhatatlan úrt támasztott a magyar közélet vezetői rendjében, de azoknak a nemesen gondolkodó embereknek a sorában is. Csáky István gróf szelíden keresztény alázat meghalt. Elszakadt tőlünk, de az örökkévalóság elkíséri és vele marad szeretetünk és barátságunk.

A miniszterek és képviselők helyeiről felemelkedve hallgatták végig az elnök szavait. Tasnádi-Nagy András elnök ezután azt javasolta, hogy a Ház a gyász jeléül ne folytassa a mai ülését, hanem legközelebb jövő héten kedden délelőtt üljön össze és tüzze napirendjére a mai ülésre kitűzött két törvényjavaslat tárgyalását, mert e két törvényjavaslat az elhunyt Csáky István gróf életművének megkoronázása volt.

A Ház ülése tíz óra husz perccor fejeződött be.

Az ország részvéte

Nagyvárad. Saját tud. A város közönségének körében mély megdöbbenést és igazi, osztatlan részvételt keltett annak a férfinak a halála, akinek elsősorban része volt abban, hogy Szent László ősi városa két évtizedes rabság után ujra visszatért. A város épületein szomorúan lengő fekete zászlók siralják Magyarországot nagy diplomatáját, Félárboera keresztelt zászló leng a német és a román konzulátus homlokzatán is. Nagyváradon nincs magyar ember, akinek ne sajtolt volna könnyet szeméből ez a váratlan tragikus hírtelenséggel bekövetkezett esemény.

A város közönségének nevében egyébként a gyászoló özvegyhez dr. Soós István polgármester a következő részvétlívratot intézte:

Özv. Gróf Csáky Istvánné
Önagyméltóságának

Budapest

Nagyvárad város közönsége őszinte mély részvétellel értesült gróf Csáky István külügyminiszter hirtelen haláláról, mely megdöbbenést váltott ki sorainkban. A város magyar lakossága soha el nem muló halálával tekint Csáky külügyminiszter ravatala felé, aki annyit fáradozott az erdélyi részek és ezek között Nagyvárad visszaszerezésének érdekében. Fogadja Kegyelemes Asszony legmélyebb részvétlívratát legőszintébb kifejezését.

A kormány elnökéhez is részvétlívratot intézett a polgármester a város közönségének nevében:

Gróf Teleki Pál miniszterelnök urnak
Budapest.

Nagyvárad város közönsége megdöbbenéssel és a legmélyebb részvétellel értesült gróf Csáky István külügyminiszter váratlan haláláról. — Nagyvárad magyarsága soha nem fogja elfelejteni gróf Csáky külügyminiszter lelkes fáradozását és tevékenységét az erdélyi részek és ezek között városunk Szent László városa visszaszerezésének érdekében. A város polgárságának legőszintébb fájdalmát

és részvételt tolmácsolom a magyar királyi kormánynak azzal, hogy Csáky István külügyminiszter emléke örökké élni fog minden nagyváradi magyar ember szívében.

Bihar vármegye részvéte.

Nagyvárad. Saját tud. Dr. Cziffra Kálmán, Bihar vármegye főispánja a vármegye közönsége nevében mély részvétellel áthalott levelet intézett Teleki miniszterelnökhöz s részvétlívratot küldött a kormánynak. A főispán különösen azt hangsúlyozta részvétlívratkozataiban, hogy az elhunyt külügyminiszter milyen jelentős részt vett abban a diplomáciai munkában, amelynek a megye nagy része visszatérését köszönheti.

A nagyváradi román konzul is részvételt fejezte ki.

Nagyvárad (MTI): Jurchescu Livius itteni román királyi konzul ma este kormánya megbízásából megjelent Hlatky Endre főispánnál és részvételt fejezte ki gróf Csáky István külügyminiszter elhunyt alkalmából.

Kárpátalja nagy jötevőjét gyászolja.

Ungvár. (MTI): A kárpátaljai véleményező és tanácsadó bizottság ma ülést tartott, amelyen Ilmiczky Sándor főtanácsadó elnök kegyeletes szavakban emlékezett meg Csáky István grófnak Kárpátalja visszaszerzéséért folytatott munkásságáért. Nagy megdöbbenést váltott ki hirtelen halálának híre.

Vitéz József Ferenc tábornagy utolsó látogatása gróf Csáky Istvánnál.

Budapestről jelentik: (MTI) Vitéz József Ferenc tábornagy, Csáky István gróf külügyminisztert néhány nappal halála előtt a klinikán meglátogatta és hosszasan elbeszélgetett vele. Vasárnap távbeszélőn személyesen érdeklődött hgytérte iránt. Halála után Csáky Zsigmond grófnak, a külügyminiszter édesapjának részvétlívratot küldött.

A külföld részvéte

Részvétávíratok

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Csáky István gróf külügyminiszter elhunytá alkalmából továbbra is tömegesen érkeznek a részvétávíratok. Legutóbb Teleki miniszterelnökhöz küldött részvétávíratot Ciano, Mussolini, Ribbentrop, Cvetkovics, Cincár-Markovics, Pilov, Popov, Tuka és Albrecht királyi herceg.

A magyarországi német népcsoport nevében Basch Ferenc táviratban fejezte ki a népcsoport mély részvétét.

A német sajtó méltatja az elhunyt államférfiú nagyságát.

Berlin. (NTI): A hétfői német sajtó megemlékezik az elhunyt Csáky külügyminiszteréről. A *Börsenzeitung* kiemeli, hogy Csákyban a magyar nemzet legjobbainak egyikét vesztette el. Magyarország szabadságáért küzdött. Magyarország sikereiben gazdag pályafutás után vesztette el nagy fiát. Európa pedig egy széles látókörű bajtársat az újjáépítésben.

Berlin. (MTI): Csáky István gróf halála mély megdöbbenést keltett egész Németországban. A déli és délutáni lapok első oldalán számolnak be a szomorú hírről és hosszú cikkekben méltatják a munkája teljében elhunyt magyar külügyminiszter rendkívüli érdemeit.

Csáky István gróf halálával kapcsolatban a Wilhelm Strassen a következőket jelentették ki: Csáky gróf halálával a német népet majdnem olyan veszteség érte, mint a magyar népet. Az utóbbi években amióta Csáky vette kezébe a magyar külpolitika irányítását, de már azelőtt is, Németország megismerte ennek a nagy államférfiúnak kiváló képességét és jellemét. Németország a legnagyobb bizalommal volt gróf Csáky István iránt, mert tudta, hogy amit ő a kezébe vesz, azt céltudatos kitartással, szavához híven keresztülvizsi. Csáky István gróf örökre egybeforrt a mostani időkkel akkor, amikor csatlakozott a három hatalmi egyezményhez és ezzel aktív részévé vált Európa újrendezésének.

Mussolini részvétávírat.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Mussolini, Olaszország miniszterelnöke Csáky István gróf külügyminiszter elhunytá alkalmából a következő részvétávíratot intézte Csáky István gróf özvegyéhez: A súlyos gyász híre, amely önt sújtotta, mélyen elszomorított. Férjéhez a személyi barátság szálai is fűztek, azokon a politikai kapcsolatokon túlmenően, amelyek közöttünk fennállottak. Kérem, fogadja részvételem kifejezését.

Róma. (MTI): Csáky külügyminiszter halála Olaszországban mély megdöbbenést és őszinte részvétet keltett. A fiatalon elhunyt külügyminiszter személyében Rómában Olaszország őszinte barátját ismerték és benne egyik legkiválóbb középeurópai államférfiút tisztelték. Az olasz sajtó hasábos cikkekben foglalkozik halálával.

Rómából jelenti (MTI): A ma reggeli olasz lapok Csáky István gróf külügyminiszter halálával foglalkoznak és méltatják hervadhatatlan érdemeit.

A jugoszláv és holgár külügyminiszterek részvétávírat.

Cincár-Markovics jugoszláv külügyminiszter a következő táviratot

irtette gróf Csáky István özvegyéhez: Óriási fájdalommal fogadja mindnyájunk együttérzését. Feleségem és magam őszinte részvétellel osztozunk nagy gyászában.

Popov bolgár külügyminiszter a következő táviratot küldte: Mélyen megdöbbenéssel fogadja mélyen tisztelt grófnő, a feleségem nevében is, legbensőbb részvételemet. Az elhunyt pótolhatatlan veszteség hazánkban. A megboldogulttal őszinte barátság kötött össze.

Albrecht főherceg a következő táviratot küldte: A szomorú hírtől mélyen megrendülve fogadja mélyen tisztelt grófnő, a feleségem nevében is, legbensőbb részvételemet. Az elhunyt pótolhatatlan veszteség hazánkban. A megboldogulttal őszinte barátság kötött össze.

A német sajtó a temetés előkészületeiről.

Berlinből jelenti: (NTI) A reggeli német lapok bő jelentésekben számolnak be Csáky István gróf temetésének előkészületeiről. Gombös Gyula halála óta semmi sem rendítette meg annyira az országot, mint ez az esemény.

A Petain-kormány megbizottja Hitler személyes üzenetével tér vissza Párizsba

Küszöbön a francia kormány átalakítása. Az új kormányban Laval is helyet kap

Budapest. A *Mai Nap* írja: Vichyből jelenti: Jól értesült körökben az a hír terjedt el, hogy küszöbön áll a francia kormány átalakítása. Az új kormányban Laval is helyet kap. Keddre várják De Brinon rendkívüli nagykövet, a Pétain-kormány párizsi megbizottjának visszaérkezését. Megérkezése után haladéktalanul sor kerül az átalakításra. A nagykövet Hitler személyes üzenetét hozza.

Lemondott az igazságügyi és munkaügyi miniszter.

Vichyből jelenti: Alibert igazságügyi miniszter lemondott. Egészségi okokkal magyarázza lemondását. Helyébe Barteleni egyetemi tanárt nevezték ki. Ugyancsak lemondott Be-

lin munkaügyi miniszter, akinek lemondását már napok óta várták. Rövidesen a német fővárosba érkezik Abetz párizsi német nagykövet. Vichy diplomata köreiből nagy érdeklődéssel várják De Brinon érkezését.

Kairóban folytatják az angol-török katonai tárgyalásokat

Istanbulból jelenti a *Bud. Tud.*: Az angol katonai küldöttség, amely a török vezérkar tagjaival több napos tárgyalást folytatott, tárgyalását befejezte és elutazott Ankarából. A küldöttség Kairóban folytatja munkáját.

Tábornokokból alakult meg a román kormány

A belügyminiszterium közleménye szerint Romániában mindenütt helyreállott a rend

Bukarestből jelenti: (NTI) Antonescu tábornok román államvezető hétfőn az alábbi kormányt alakította meg:

Az államvezető miniszterelnök és külügyminiszter Joan Antonescu, nemzetvédelmi miniszter Jacobici tábornok, belügyminiszter Popescu tábornok, nemzetnevelésügyi miniszter Radu Rosetti, tárcanélküli miniszter Mihail Antonescu, pénzügyminiszter Stoinescu tábornok, nemzetgazdasági miniszter Potopeanu tábornok, közlekedésügyi miniszter Grigore Georgescu tábornok, földművelésügyi miniszter Joan Sichiitu tábornok, propagandaügyi miniszter Nicifor Cainic egyetemi tanár, igazságügyi miniszter Docan, a gazdasági vezérkar vezetője Dragomir alezredes, egészségügyi miniszter Tomescu Petre egyetemi tanár. A kormány államtitkárai a következők: hadfelszerelési államtitkár Dobre tábornok, a szárazföldi hadsereg államtitkára Pantazi tábornok, a kitelepítési államtitkár Zwidnek. Államtitkár még Jianes is.

Eltemették az áldozatokat.

Bukarestből jelenti a *MTI.*: Hétfőn délután három órakor kezdtek a január 21., 22., 23. felkelések elnyomása során elesett tisztek és legénységbeliek temetését. A gyászszertartást a pátriárcha végezte fényes papi segédlettel. Pantazi tábornok felolvasta azt a királyi rendeletet, amelynek értelmében vitézségi éremmel tüntetik ki a tiszteket és katonákat. Jacobici tábornok ezután a kitüntetések elhelyezte a koporsókon, majd a román és német díszzázad vonult el. A gyászszertartáson résztvett Hansen tábornok, a romániai német főparancsnok is. A temetőben a dísz-

század sortüze mellett bocsátották a hadsereg tizenhét halottját a sírba. A román fővárosban a gyászra való tekintettel hétfőn zene- és látványossági tilalom volt.

Bukarestből jelenti a *MTI.*: A belügyminiszterium közleménye szerint az országban mindenütt teljes rend van.

70 gépkocsin szállították el a házkutatások során lefoglalt tárgyakat.

Bukarestből jelenti a *MTI.*: A házkutatások során igen sok fegyvert, löszert, géppuskát, ruházati cikkeket, órákat, rádiókat és pénzt találtak a hatóságok. Ezek elszállítására 70 gépkocsira volt szükség. Stoicescu légio-

nista lakásán 34 millió leit találtak. Eddig a következő fegyvereket leltározták: 39 géppuska, 660 katonai fegyver, 2844 vadászfegyver és 1964 revolver.

A diplomáciai útlevelekre is külön vizum kell...

Bukarestből jelenti a *MTI.*: Mindazoknak, akinek rendes vagy diplomáciai útlevele van és el akarja hagyni az országot, kötelesek külön vizumot kérni.

Antonescu váltólázban megbetegedett.

Bukarestből jelenti a *MTI.*: Antonescu tábornok román államvezető náthalázban megbetegedett. Lakását pár napig nem hagyhatja el.

Birák, rendőrtisztek ellen indult vizsgálat a rablásokban, gyilkosságokban való részvétel miatt

Az új kormány rendet akar teremteni Romániában

Bukarestből jelenti: Antonescu tábornok a kormány átalakítása után fogadta a sajtó képviselőit és kijelentette, hogy a kormány arra törekszik, hogy minden körülmények között rendet teremtsen. Romániának szüksége van a békére. A kormány tábornok tagjai mindent el fognak követni, hogy Románia ne szenvedjen pótolhatatlan károkat.

Bukarestből jelenti a *(MTI.)* A hatóságok a vizsgálatot tovább folytatják és a vádat kiterjesztették *Diakonu* és *Cristescu* rendőrtisztekre. Diakonu 3000 lejért adta el revolverét a gyilkosnak.

Bukarestből jelenti a *MTI.*: Vizsgá-

latot indítottak Barin Mihaica bíró és felesége ellen, mert január 22-én és 23-án több üzletet kiraboltak és gyilkosságot követtek el 87 rendbeli gyilkosság miatt tettek ellenük feljelentést.

Horia Sima külföldre szökött?

Belgrádból jelenti a *MTI.*: A *Politika* bukaresti jelentése szerint a román főváros politikai köreiből erősen tartja magát az a hír, hogy Horia Sima nincs letartóztatva, hanem külföldre szökött. A *Politika* jelentése szerint azokat a lázadó vasművésztáncosokat, akiknek a lakásán fegyvereket találtak, halállal büntetik.

Meghüléses betegségeknel,

rheumatikus és köszvényes fájdalmaknál, idegfájdalmaknál, fejfájásnál, valamint ízületi és tagfájdalmaknál, gyorsan és biztosan hatnak a Togal-tabletták. Orvosok ezrei ajánlják, tehát Ön is bizalommal vásárolhatja. Tegyen még ma egy kísérletet. Kérje kifejezetten a kiváló hatású Togal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszerárban. P. 1.60

Visszahelyezték a váradi emléktáblákat eredeti helyükre

Nagyvárad. Saját tud. A román megszállás alatt a múzeumban elhelyezett emléktáblák rendre visszakerülnek eredeti helyükre. Szombaton helyezték vissza többek között a Szent László-templom falába a török megszállás márványtábláját, melynek szövege szöszterint a következő:

„Nagyváradnak a török uralom alól 1672 június 5-én történt felszabadulása kétszázados emlékére emelte a város közönsége 1897 június 25. napján.”

Az emléktáblákat a város polgármesteri hivatala állította vissza, hogy továbbra is hirdetője legyen a magyar nemzet és a nagyváradi magyarság évezredes multjának.

Milyen állapotok uralkodtak a nagyváradi román fegyházban

Naponta csak egyszer kaptak melegítelt a rabok, akik kenyérnek színét sem látták. A fegyházépületet az elmúlt szigorú télen sem fűtötték. Véres rongyok, bikacsök és lazabák a kínzókamrákban.

Emberséges állapotokat teremtett a változás

Köztudomású volt, hogy a román uralom alatt megdöbbentő állapotok uralkodtak a fegyházban. A nagyváradi fegyház sem volt kivétel ebben a tekintetben. A letartóztatottakat a kis, magánzárkákban való helyiségekben összezsúfoltan helyezték el. Egy-egy ilyen kis zárkában 3-4 ember szorongott. A zárkákban, ahol a magánzárásokat hajtották volna végre, néhány vaságy állott, a társas zárkákban pedig fafürtök állottak. Az ágyakra szalmazsákokat maguknak a letartóztatottaknak kellett beszerezniük, akiknek erre nem telt módja, az szalmazsák helyett vékony gyékényfonatot kapott. A zárkákban sem szék, sem asztal nem volt, de nem volt a raboknak tisztálkodásra való eszközüik: mosdótál, vagy dézsa sem.

Szükségeiket a rabok fedetlen lábujjhegyükön végezték, aminek következményeként az egész fegyház büzlött és a levegő elviselhetetlen volt.

Nélkülöztek a rabok a takarókat is.

mindössze 20-25 darab piszkos, elhasznált, férges pokrócot találtak a magyar hatóságok az eredetileg 3-400 rablétszámú fegyházban.

A rabok a befogadásakor egy-egy nadrágot, kabátot, inget és lábravalót kaptak, lábbelijük pedig bocskor, vagy szandál volt, ha csak maguk nem gondoskodtak más ruházati felszerelésről.

Tisztasági viszonyok.

Ebben a tekintetben a már fentebb elmondottak is némi tájékoztatást adnak. Ezenfelül fel kell említeni, hogy sem fertőtlenítő, sem fürdő nem állott rendelkezésre. Minthogy a román kincstár tisztasági eszközöket sem bocsátott a rabok rendelkezésére, csak azok tisztálkodhattak valamenynyire, akiknek módjában volt mosdót, szappant, stb. beszerezni. A többi a szájába vett vízzel mosdott.

A fegyház vezetősége a rabok fehérneműit sohasem mosatta. Mikor a rabok már nem bírták elviselni a piszkot és szennyet, maguk mosták ki ruháikat hideg vízben s míg a mosás tartott, öltözellenek voltak.

Ezért és mert ágyneműik sem voltak, az egész fegyház elférgesedett. Nagy munkába került, míg a férgesít meg lehetett szabadítani az épületet.

Mint érdekességet megemlítjük, hogy a fegyház raktárában voltak ágyneműk, ezeket azonban csak akkor osztották ki, ha szemlélet kellett tartani. Ha vége volt a szemlének, nyomban beszedték.

A fegyház fűtése

A fegyházal, a letartóztatottak előadása szerint, sohasem fűtötték. Fát ugyan utalt ki a román kormány, azt azonban sokszor már a vasúti kocsikban, ahogy megérkezett, eladták. Ha mégis behordták a fegyház udvarára, úgy a piacra vitték eladni. Kivéve természetesen azt a mennyiséget, amely az irodák vagy a fegyházvezető lakásának fűtésére volt szükséges.

Nem fűtötték a fegyházat az elmúlt rendkívül szigorú télen sem. Ezen a szörnyű állapotban maguk a

letartóztatottak segítettek akként, hogy petróleum-kályhákat vettek (már t. i. aki arra anyagilag képes volt) és azokkal fűtöttek. Petróleumot is vettek. Ebben az elmúlt télen egy emberbarát is a segítségükre volt, aki nagyobb mennyiségű petróleumot ajándékozott nekik.

A rabok élelmezése.

A letartóztatottak reggelit nem kaptak. Ebédre egy nagy üstben kaposzlát, marharépat, árpakását vagy nagyrítkán burgonyát főztek. A főzéshez (4-500 főnyi létszám mellett) 7-8 dl. olajat adtak. Este a délről esetleg megmaradt ételt hidegen kiosztották.

Kenyeret a rabok nem kaptak, hanem helyette fejenként 12 dekagram, tengerisóztól készített puliszkát.

Húst ugyan hetenként kétszer kellett volna kapniuk, de jobbra csak csontot hoztak a mészárosok (marhahálszár térdtől lefele.)

Ilyen viszonyok mellett viszont — a magyar viszonylatban szokatlan rendszerrel — megengedték, hogy a hozzátartozók hozzanak be mindenféle felszerelést, ruhát, fehérneműt és különösen élelmiszert. Itt jegyzem meg, hogy a hozzátartozók ilyenkor beszélgethettek is a rabokkal, de ezért „taxát” kellett fizetniük.

A bánásmód.

A rabokat, különösen a határállépes miatt megbüntetett egyéneket, súlyosan bántalmazták. Szájukba fazablat kötöttek, hogy kiabálni, jajgatni ne tudjanak és bikacsökkel verték őket. A régebbi időkben viszont számamadt eléltettek mondják, hogy a verés igen kegyetlenül ment, sokszor kisebb fegyelmű vétségek miatt is megverték őket. Mutatják a pincesorban azokat a cellákat, ahol a verések történtek és ahol a talaj szinte állandóan véres volt. Még most is véres rongycafátokat lehetett találni a földön. A fegyházban havonta egyszer tartottak orvosi vizsgálatot, azonban rendszerint csak azokat kezelték, akik az orvost és az esetleges gyógyszert meg tudták fizetni.

A mai állapot

Ma már minden rab külön szalmazsákkal, lepedővel, fejtálcával, vánkoshuzattal és két gyapjupokróccal felszerelt ágyban alszik. Rendes ruházatot kap a megfelelő fehérneművel együtt. Az ágyneműt kéthetenként, a fehérneműt hetenként cserélik. Élelmezésük: reggelire keménymagos leves, délre leves és főzelék, estére sűrű leves és 400 gr. kenyér. Hetenként kétszer főtt tészta, egyszer hetenként kicsontozott és fejenként 17 deka színhús, burgonya vagy más fűzeléssel. Az elavult és ma már egyáltalán nem korszerű fegyház fűtését különböző új felszerelés és berendezés révén teljesen biztosították.

a jövőre nézve ígéretet kaptak a minisztériumtól, hogy központi fűtést vezetnek be. A zárkákat már az ágyakon kívül asztalokkal, padokkal, mosdó-, ivó-edényekkel szerelték fel. Az egész épületet fertőtlenítették és férgtelenítették. Minden befogadott letartóztatottakat lefürdetnek és fertőtlenítenek, ha arra szükség van. Havonta egyszer kötelező fürdés van az azóta berendezett fürdőteremben. Hetenként kétszer orvosi vizsgálatot tartanak, de esetenként is belátogat hívásra a fegyház állandó orvosa. Gyógyszert állami költségen az orvos rendel, a súlyosabb betegeket kórházban helyezik el.

Közbenjárás az elbocsátott magyar vasutasok mielőbbi visszavétele érdekében

Nagyvárad. Saját tud. Mivel öt hónappal a visszatérés után az elbocsátott nagyváradi magyar vasutasok még mindig nem kerültek vissza állásukba, felkeresték dr. Patzkó Elemér országgyűlési képviselőt s kérték, hogy illetékes helyen járjon közbe érdekükben.

Dr. Patzkó Elemér, aki jelenleg Budapesten tartózkodik, ma levelet intézett szerkesztőségünkhöz, amelyben beszámol a nagyváradi vasutasok érdekében végzett lépésekről. Dr. Patzkó Elemér lapunkat kérte meg, hogy az eredményről értesítse az elbocsátott vasutasokat, akik türelmetlenül várják, hogy mi lesz a sorsuk.

A képviselő a panaszok alapján levelet intézett Horthy Istvanhoz, a MAV elnökéhez, aki a következőkben válaszolt neki:

Magyar. kir. Államvasutak Igazgatóságának Elnöke.
308/1941 k. éln. Budapest. 941. I. 21.
Igen tisztelt Képviselő Ur!

A Nagyváradon élő és a románok által minden ellátás folyósítása nélkül elbocsátott volt MAV, — illetve CFR, alkalmazottaknak mielőbbi szolgálatba állítása érdekében hoztam intézett nagybecsű soraira értesítem, hogy nevezetteknek orvosi vizsgálata ezidőszert folytatásban van. Minthogy azonban az üzletvezetésnek minden egyes volt alkalmaz-

zottra nézve a szolgálati adataikat is ki kell kutatnia, ezért bizonyos időbe kerül, míg az üzletvezetés javaslatai felérkezhetnek az igazgatósághoz.

Az üzletvezetés jelentéseinek beérkezése után, ha a jelentések az előírt feltételeknek megfelelnek, úgy azok szolgálatba állítása iránt haladéktalanul intézkedünk.

Szíves érdeklődésére való tekintettel elrendeltem, hogy az üzletvezetés az új jelentezők ügyét soronkívül tárgyalja le, jelentését haladéktalanul tegye meg, hogy azok szolgálatba állítására mielőbb sor kerülhessen.

Kiváló tisztelettel vagyok

kész híve
sk. Horthy István

Az elbocsátott magyar vasutasok bizonyára megnyugvással és meglepéssel veszik tudomásul az ügyekben bekövetkezett kedvező fordulatot. A MAV. elnökének levele nek sajtó érdeklődést gyógyít be.

Ramminger István
női fodrász mester. Bazárépület.
(ismétra régi helyén.) Alapítva 1899
Hajfestés, dauer, vas- és víz-hullám, parókakészítés.

Hogyan kell kitölteni a népszámlálási űrlapokat

Pontosan és részletesen kell bejegyezni az adatokat és okmányszerűen kell igazolni a szakképzettséget

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Magyar Központi Statisztikai Hivatal közli, hogy a számlálási űrlapok foglalkozási kérdésére mindenkinek kell válaszolni és foglalkozását az általános gyűjtőnevek mellőzésével, tüzetesen megnevezve feltüntetni. Mellőzendők a semmitmondó általános megjelölések mint pl. hivatalnok, gyáros, kereskedő, napszámos, helyette a pontos megnevezés, pl. takarékpénztári számfelvitő, önálló fűszerkereskedő kívánatos. A nők kereseti foglalkozásukat, ha pedig csupán háztartással foglalkoznak, háztartásbelinek tüntessék fel magukat. A munkanélküliek foglalkozásukat munkanélküliségükre való utalással írják be. Minden jelenlévőről kiállítandó számlálólapon a foglalkozási viszonyt, a munkahely címét és lakásától való távolságát, az önálló iparosok, kereskedők és közlekedési vállalkozók a vállalatnak terjedelmét és alkalmazottainak számát meg kell nevezni. Az alkalmazottaknak meg kell nevezni a munkaadót és azt az üzemet vagy üzletet, amelyben dolgoznak. Meg kell adni azt az időpontot, amely óta a jelenlegi munkaadó alkalmazásában vannak. A munkanélküliek arra is válaszolnak, hogy mióta vannak kereset nélkül. Mindazok, akiknek kereset adó foglalkozásuk nincs, a kitiartottakra vonatkozó adatokat is bejegyzik. Az iskolai végzettség kérdésénél általában a legmagasabb végzettséget kell megnevezni. Azoknál azonban, akiknek csak elemi iskolai végzettségük van, az irni és olvasni tudásra vonatkozólag is kell felelni. Egyetemi, illetve főiskolai végzettségük okleveliket és azok a főiskolának nevét, amelyet végeztek, feltüntetik.

Szakképzettség (képesítés, végzettség, mesterség) alatt bármilyen különleges szakismereteket igénylő munkakör ellátására vonatkozó képesítést értünk. A szakképzettséget még akkor is be kell jegyezni, ha a jelenlegi foglalkozással nincs összefüggésben. Többféle szakképzettséggel bíróknak valamennyit fel kell sorolni és ezek között azt amelyhez a legjobban ért, külön is alá kell húzni. Szakképzettségét lehetőleg mindenkinek okmánnyal kell igazolni. A ház- és földtulajdon bejegyzésénél a tényleges állapotok az irányadók. Ha azonban a családtagoknak közösen kezelt birtokuk van, a házastársak a birtokot a családfő számláján mutatják

ki. A számlálólapon egyébként a ház- és földtulajdon mellett megkérdezi, mekkora a szántott terület és a föld-

tulajdon jól felszerelt-e. Külön kell feltüntetni a haszonbérbe vett földet, egyéb földhaszon élvezetet.

A népszámlálási kérdőívek nemzetiségi szempontból minden félremagyarozást kizárnak

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A képviselőház közgazdasági és közlekedési, valamint pénzügyi bizottsága hétfőn délelőtt együttes ülésben tárgyalta a miniszterelnök a Statisztikai Hivatal munkaterve tárgyában az országgyűlés elé terjesztett javaslatát. Az ülés elején Krudy Ferenc, az együttes bizottság elnöke mély megrendüléssel emlékezett meg a

nemzet nagy halottjáról, Csáky István gróf külügyminiszterről. A Statisztikai Hivatal munkatervét Benes Zoltán előadó ismertette és a népszámlálással rámutatott arra, hogy a mellékelt kérdőívek a nemzetiségi statisztika szempontjából minden tekintetben megnyugtatók és kizárnak minden befolyást és ezzel elejét veszik a román sajtóban irányzatosan ter-

Feljegyzések

Szórványos visszaélések esetében nem szokott a miniszter rendeleteket kiadni. Ha nem garázdálkodnak a falazók — strolmannok — beláthatatlan nagy serege és nem veszélyeztetné a gazdasági élet egyensúlyának biztosítására hozott törvények hatályosságát, akkor az iparügyi miniszter nyugodtan kivárthatná a törvény eredményeit. Így azonban, a kijátszások rendszerré való növekedése miatt rendeleteket kénytelen kibocsátani, amelyek szigorú fenyegetéseket tartalmaznak és megtorlásokat helyeznek kilátásba azoknak, akiknek nem szent a törvény, nem szent a magyar jövő, nem szent a nemzet boldogulása.

A rendeletek első szava és figyelmeztetése a zsidóságnak szól. Ugy látszik, hogy a liberális idők dédelgetéséhez szokott galíciai áradat nem tud beletörödni abba, hogy ki kell vonulnia a magyar gazdasági életből. Nem akarja szép szerével megérteni, hogy semmiféle formában sem magyar beszéddel, sem magyar kodással nincs reá szükse, jobban tenné, ha a kijátszásokra, sőt, ártó aknamunkára fordított erejét és találmányosságát arra fordítaná, hogy eltávolozzék és pedig minél hamarabb. Oda, ahová szíve vonzza. Ugy is annyit suttognak az angol győzelemről és állandóan az angol rádió híreire buzdulnak, lelkesednek, az angolokban reménykednek. Akáthogyan álljon is azonban az ügyük: a nagy por lezárult, az ítélet elhangzott, Angol győzelemről és más egyebektől függetlenül ma már bizonyos az, hogy a magyar nép kiismerte őket és nem kér többé belőlük. Semmilyen formában. Nincs olyan álarc, olyan szólam, olyan megtévesztő okoskodás, amely még egyszer vissza tudná hozni a zsidóság lettini aranykorát Magyarországon. Kivénhett, levitelt barátai és pártfogói velük együtt fognak eltűnni szegény teljesen a magyar élet teréről.

Kemény figyelmeztetéseivel szól a miniszter rendelete a falazókhöz. Így is kell. Ezeket csak börtönnel lehet kijózanítani, vagy elrekeszteni a fej-

lődő magyar élettől. Ha nem tudják és nem akarják megérteni, hogy a zsidókérdés gyökeres rendezése a magyar nemzet és a magyar állam létkérdése, a magyar jövő elengedhetetlen feltétele, ha szegényteljes összejátszással megakadályozzák a zsidóság fokozatos megrendszabályozását, ha gondolkodásukban, erkölcsi színvonalban és a nemzeti szellem teljes hiányában csatlakoztak a zsidósághoz, akkor a zsidósággal együtt kell őket kivágni a nemzet testéből. Az elzsidósodott magyar éppen olyan veszedelem az országra, mint a született zsidó. Ha valaki ilyen gyászmagyarról tud, kötelessége népevel, hazájával szemben feljelenteni az illetékes hatóságoknak.

A rendelet nem intézkedik a falazóknak arról a csoportjáról, amely igazgató választmányokban, ilyen meg olyan igazgatósági tagságokban, felügyelőségben védi a zsidó vállalatokat, a zsidó tőkét, a zsidó érdekeket a törvények szigora ellen. Pedig semmivel sem tisztábbak és ártatlanabbak ezek a zsidómentések, mint a közönséges falazás. Ha jól átgondoljuk a helyzetet, még veszedelmesebbek. Mert a zsidó vállalat, tökecsoporthoz, érdekelttség mindegyik sérthetetlen lesz, ha néhány nagytekintélyű, nagynevű, esetleg tekintélyes állású diszgjaj vállalat benne „értékes gazdasági szerepet”. Próbáljon azután az ilyen vállalatnál munkásokat elhelyezni, felmondásokat megakadályozni, munkatörvény végrehajtását ellenőrizni, szorgalmazni Nemzeti Munkaközpont, vagy bárki! Azonnal ott terem a diszgjaj, aki mindent leint, mindent lecsendesít, mindent elintéz, mindenkint megnyugtalt. Mert értékes és pótolhatatlan az a gazdasági szerep, amelyre egy ilyen diszgjaj vállalkozik. Hozzá még törvényi rendelet sem tiltja.

Ezért tartjuk hiányosnak az iparügyi miniszter rendelkezéseit. A magyar gazdasági életben általános jelenségként feltűnő szegényteljes falazásnak csak egyik, nem is éppen a legveszedelmesebb fajtáját akarja csak letörni. (P. I.)

jesztett rágalmaknak, amelyekkel a magyar népszámlálás eredményeit már eleve diszkreditálni akarják. A bizottság a javaslatot egyhangulag elfogadta. Az együttes bizottság ülése félegy órákor ért véget.

Hirdetmény a februári népszámlálásról

Az 1940. évi XXX. törvények alapján az 1941. évi február hó 1. és 15. napja között népszámlálást kell tartani. A népszámlálásról az 1941. január 31. és február 1. napja közötti éjjeli állapotot kell alapul venni:

A népszámlálás alkalmával össze kell írni:

- egyénekint minden személyt;
- a lakás céljára szolgáló épületeket, lakásokat és egyéb épületeket;
- az önálló iparosokat és az ipari üzemeiket;
- az önálló kereskedőket és a kereskedelmi üzleteket.

Egyidejűleg külön is szamba kell venni:

- az 1870. évi január hó 1. és az 1920. évi december hó 31. napja között született (11—70 éves) férfiakat és az 1890. évi január hó 1. és az 1924. évi december hó 31. napja között született (16—50 éves) nőket, valamint

- az 1880. évi január hó 1. és az 1922. évi december hó 31. napja között született (18—60 éves katonaviselt polgári személyeket, akik katonák [csendőroki] voltak) és az 1892. évi január hó 1. és az 1919. évi december hó 31. napja között született (21—48 éves) nem katonaviselt férfiakat.

A számlálást háziről-házra és lakásról-lakásra (illetőleg üzemből-üzemre és üzletről-üzletre) menve az erre a célra kinevezett számlálóbiztosok hajtják végre, akik ebben a működésükben mint közhivatalnokok járnak el.

A népszámláláshoz és az azzal kapcsolatos összeíráshoz szükséges adatokat mindenki köteles megadni. A megadott adatokat lehetőleg eredeti okmányokkal (születési anyakönyvi kivonat, iskolai bizonyítvány, oklevél, cselédkönyv, szürke színű magyar katonai igazolvány lap, polgári személyi lap, be- vagy kijelentőlapszelvény, egyéb polgári és katonai okmányok, igazolványok és iratok, szakképzettségi, tanult mesterségi, képesítési, alkalmazási okirat, munkakönyv, segédlevél, ipari jogosítvány, ipari vagy bányászati szakiskolai végbizonyítvány) kell igazolni. A számlálóbiztos az okmányokkal igazolható adatokat az okmányok alapján ellenőrzi. Ezeket az okmányokat mindenki köteles kéznél tartani és a számlálóbiztos felszólítására felmutatni.

Aki tudva hamis vagy valótlan adatokat vall be, vagy a beszolgáltatandó adatot vagy az adat adatszolgáltatás érdekében kívánt felvilágosítást ismételt felszólítás ellenére a kitűzött határidőre igazolatlanul be nem szolgáltatja, illetőleg meg nem adja, vagy az adatok beszolgáltatását megtagadja, — amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és a büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1923. X. törvények rendelkezései értelmében pénzbüntetéssel büntetendő.

A népszámlálás és az azzal kapcsolatos összeírások céljára szolgáló nyomtatványokban foglalt egyéni természetű adatokat nem szabad az adók kivételénél alapul venni.

1941. évi január hó.

POLGÁRMESTER.

Frenczel Sándor

tükör és üvegcsiszolda

Tábla-üveg nagy raktár
Képkeretezés
Melegágyrámák és üvegek

Nagyvárad, Szt. János u. 44-48.

Telefon: 19-13

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSÓ-UTCA 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30,
 félévre 15, egy órára 2.50 pengő
 Egyes szám ára 10 fillér
Telefon: 12-27.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem
 adunk vissza

Bonczos Miklós államtitkárt bízták meg a családvédelmi alap vezetésével. Budapestről jelenti a Magyar Távirati Iroda: A minisztérium az országos nép- és családvédelmi alap szervezete és működése tárgyában az 1940 XXIII. t. c. alapján kiadott 10.000/1940 M. E. kormányrendelettel a szervezet országos felügyelője vezetői teendőinek ellátásával vitéz Bonczos Miklós belügyi államtitkárt bízta meg.

Két új tb. tanácsnok a városházán. Nagyvárad. Saját tud. A polgármester előterjesztésére dr. Hlatky Endre főispán Fluck Ferenc aljegyzőt és Kolontáry János c. aljegyzőt tiszteltetbéli tanácsnokokká nevezte ki. Az új tb. tanácsnokok tegnap délelőtt már le is tették a hivatali esküt.

A KAIROI MAGYAR KÖVETET FOGADTA FARUK KIRÁLY. Kairóból jelenti (MTI.): Faruk egyiptomi uralkodó hétfőn magánkihallgatáson fogadta vitéz Marossy Ferenc magyar királyi követet.

Intézkedett a MÁV Nagyvárad vagon szükségletének fedezéséről. Nagyvárad. Saját tud. Jelentették, hogy az elmúlt napokban dr. Soós István polgármester táviratilag kérte ifjabb Horthy Istvánnak, a MÁV elnökének sürgős intézkedését tekintetben, hogy vagon és mozdonyhiány miatt Nagyvárad és a megye tüzfűtőállomás hátrányt ne szenvedjen. Ma érkezett meg ifjabb vitéz Horthy István válasza, amelyben értesítette a polgármestert, hogy Nagyvárad vagon szükségletének fedezésére megtette a legsürgösebb lépéseket.

Az ötvenéves Szigligeti Társaság új életre kel

A Szigligeti Társaság, Nagyvárad nagymúltú irodalmi egyesülete ma délután újjászervező gyűlést tart új helyiségében, a Széchenyi-épület emeletén, ott, ahol egykor szolid polgári szálloda volt és ahol — közel két évtizeden át a román nacionalisták székeltek és büjtögtak ellenünk. Aligha találhattak volna jobb helyet a Szigligeti Társaság számára, mint a Széchenyiről elnevezett palotát. A régi polgári szálló szobái helyén nyersen ottthont az irodalmi műveltség, a magyar nyelv kultúrája; és a büjtögtető román sovínizmus utolsó porsemét is seperje el a művészi gondolat, a költői szépség lelkeket nemestítő ereje.

A Szigligeti Társaság idestova ötven esztendő múltára tekinthet vissza. 1892-ben alakult, Rádl Ödön, a híres váradai ügyvéd kezdeményezésére, aki magasan felette állt tudásban, tehetségben a vidéki litterátus ügyvédek-

ötperces elsötétítés volt hétfőn este Nagyváradon. Saját tud. A hétfő esti légvédelmi próbával kapcsolatban a polgármester hétfőn délelőtt rendeletben pótlólag közölte, hogy szirénajelzés mellett ötperces teljes elsötétítés is lesz. Este pontosan 8 órakor a villamosmű központilag kikapcsolta a város villanyvilágítását. Teljes sötétség borult a városra. Az utcákon lévőök a legközelebbi kapu alá húzódtak s leállt a villamos, gépkocsi és kocsiforgalom is. A próba kitűnően sikerült.

Szép butort akar? várjon febr. 2-ig

Szerdán ülést tart a városi üzemigazgatóság. Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délután a nagyváradai üzemigazgatóság teljes ülést tart. Az ülésen dr. Soós István polgármester fog beszámolni budapesti utjának az eredményeiről, közöttük annak a másfélmillió pengős kölcsönnel a felvételéről, amit a minisztérium eivben engedélyezett. Ezen az igazgatósági ülésen kell dönteni afelől is, hogy milyen megindokolt célokra kívánják felhasználni ezt az összeget. Természetesen elsősorban a villamosmű új hálózati rendszerűvé való átépítése és a vízmű új gépi berendezése jöhetnek számításba. Az igazgatóságnak határozatilag kell állást foglalnia és előterjesztést tennie mind a belügyminiszternek, — mind dr. Bornemissza Gázának, az IMI elnökének a kölcsön engedélyezése céljából.

Háromévi fegyházra ítélték Mátyás Zoltánt. Budapestről jelenti: A Magyarország írja: A szegedi törvényszék Bokay tanácsa ma hirdetett ítéletet Mátyás Zoltánra ismertes bűnügyében. Bűnösnek mondotta ki 58 rendbeli csalás büntetésében, 28 rendbeli csalás vétségében, ezért 3 évi fegyházra, 5 évi hivatal s politikai jogvesztésre ítélte. A büntetésből 14 hónapot kitöltöttnek vettek. Mátyás Zoltánt a bíróság felmentette 36 rendbeli csalás vádjától.

nek, akikből még ma is szép számmal található vidéki városokban. Rádl Ödönnek belső szívügye volt a Szigligeti Társaság életre hívása és olyan férfiak támogatták ebben a munkában, mint Schlauch Lőrinc bíboros, dr. Nogall János püspök, Karch Lollon kanonok, Winterhalter Antal kanonok, Bunyitay Vince, a nagy történész, Sipos Orbán, Horványi Géza, Gyalokay Lajos, Endrődy Sándor, Huzella Gyula, Lovassy Andor, Várady Antal és Krüger Aladár, akik a régi keresztény Nagyvárad pilléreit nemcsak kereskedelmi és közgazdasági, hanem szellemi téren is erősen körülbástyázták európai műveltségükkel, szellemük erejével. Sokat tanulhatna tőlük a mai Várad feltárvó ifjúsága, amely csak a román és más idegen szellemi terhelte Nagyváradot ismeri, de fogalma sincs arról, hogy a Szigligeti Társaság keretében is milyen munkásságot fejtettek ki az elfelejtett nagy elődök.

Amde a Szigligeti Társaság működése nemcsak matiné, vagy irodalmi délutánok rendezésében merült ki. Kezsművészeti kiállítások rendezésével, a Szigligeti Színház

* **A Rex billiárd asztal tulajdonosai** büntetés terhe mellett jelentkezzenek a Vendéglősök Egyesületének titkári hivatalában.

Temetések. Facucza Eva 46 éves korában Nagyüreg községben meghalt. Temetése 28-án Nagyüregen volt. — Özv. Adonyi Istvánné szül. Bodis Juliánna 65 éves korában meghalt a Galamb utca 19. számú lakásán. Temetése január 28-án volt az Össi temetőben. — Selejan Péter 63 éves korában meghalt. Temetése 28-án volt az Össi temetőben. — Özv. Varga Lajosné 74 éves korában Paptamás községben meghalt. Temetése január 29-én volt a paptamási temetőben. — Seres Teodor 82 éves korában Váradszőlős községben meghalt, Erzsébet u. 185. sz. lakásán. Temetése január 29-én délután 2 órakor lesz a váradszőlősi temetőben. (Caritas.)

Febr. 2-án nyitja meg butorkiállítását

Papp Margit lakberendező a Székely és Réti Erdélyrészi Butorgyár Rt. vezérképviselője Rimanóczy-utca 8. sz.

Befejezte működését Nagyváradon a hadiárva és özvegyek helyzetét ellenőrző bizottság. A hadigondozottak, hadiárva és özvegyek helyzetét ellenőrző bizottság Nagyváradon befejezte a működését. A bizottság elnöke Mocsáry Alezredes tegnap délelőtt megjelent dr. Soós István polgármesternél és köszönetét tolmácsolta azért a támogatásért, amit a város a felülvizsgáló bizottságnak nyújtott. A város ugyanis a felülvizsgálás céljaira helyiséget és munkaerőt bocsátott a bizottság rendelkezésére, amely csak ilyen hathatós támogatással tudta ilyen rövid idő alatt elvégezni munkáját. A bizottság egyébként 743 személy részére állapított meg ellátási díjat, — amely összeg havonta mintegy 10 ezer pengőre rug.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a Magyar Lapok-at.

erős alapjának kiépítésével, igen nívós kötetek kiadásával előljárt a vidéki irodalmi társaságok között s a budapesti Petőfi Ház létesítéséhez is jelentős összeggel járult hozzá. *Iványi Ödön, Ritók Emma, Endrődy Sándor, Biró Lajos, Nagy Endre, Dutka Ákos, Emőd Tamás, P. Gulacsy Irén* és az őket követő újabb tehetséges váradai írók első műveinek megjelenését tette lehetővé a Társaság áldozatkészsége s hogy ez mit jelentett: mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy sok olyan könyvet, amit egykor a Társaság kiadott, már csak irodalmi gourmandok könyvtárában lehet feltalálni. Saját könyvtárát is állandóan gyarapította és ezt a könyvtárat — amely Rádl Ödön nagyjértékű könyvtárával gyarapodott, — meg kell nyitni a közönség előtt, mert forrásmunkákban rendkívül gazdag s a város multjáról sok-sok értékes könyvben lehet ott buvárkodni.

Az újjáéledő Szigligeti Társaság célkitűzéseit nem ismerem. De bizonyára a nagy elődök nyomdokain halad tovább az új gárda is. És az értékes mult még eddig csak jóra nevelte és irányította az újabb nemzedékeket. (H. Ö.)

Sok fillér sokra megy..

A román váltópénz még mindig forgalomban van s ez, az élet igen sok vonalán nehézséget okoz. A közönség néhány hónap eltelével sem szokott hozzá az átszámításhoz és még a leggyakorlottabb számoló is megáll egy pillanatra, ha tegyük fel 7 leit kell fillérre átszámítani. Az üzletekben ott függnek az átszámítási táblázatok, de azok áttűntése is időt vesz igénybe.

Szerkesztőségünkbe nap-nap után érkeznek ilyen irányú panaszas levelek. Főleg a villamostársaság ellen sok az észrevétel. E megjegyzések közül most csak a jegyek átszámítására térünk ki, mivel ennek magunk is utána jártunk.

A villamosjegyek ára, mint ismeretes, a következő: szakaszjegy 16 fillér, vonaljegy 20 fillér, átszálló 24 fillér, kétszeri átszálló 26 fillér. Ha a fenti összegeket leibe akarjuk átszámítani, úgy a jegyek ára sorrendben így alakul: 5, 6, 8, 8 lei.

Már itt is feltűnik, hogy az átszálló és a kétszeri átszálló díja leiben ugyanannyi. Ez volna azonban a kisebb hiba. A súlyosabb észrevétel azonban a kalauzok szerepe. Ha valaki felszáll a villamosra, átszállót vált és 30 fillérrel fizet, úgy a jegykezelő nem 6 fillért ad vissza, hanem 1 leit. Ezen az átszámítási műveleten 2.32 fillért keresett. De a vonaljegy kivételével, a többinél is van külön haszna: szakaszjegynél 2.33 fillér, kétszeri átszállónál 0.66 fillér. Érthető tehát, ha a jegykezelő azt szeretné, ha mindenki leiben fizetne, de mivel igen sokan fillérben fizetnek, úgy oldja meg a kérdést, hogy leiben ad vissza. Nem egyszerű van emiatt nézeteltérés, főleg az anyaországbeliekkel, akik nem hajlandók a leit elfogadni, mivel nem tudnak számolni vele. Ilyen és más esetekben a jegykezelő saját kis külföldi keresetének biztosítására szívesebben hangon ecseteli szomorú helyzetét. A mottó ez: szegény ember vagyok, nincs pénzem arra, hogy reggel, mikor munkába állok legalább 10 pengő értékű, 2 filléres váltópénzt vegyek magamhoz, a villamostársaság pedig egy fillért sem bocsát rendelkezésünkre.

A jegykezelő mindenesetre megindokolja a dolgot, az ügyet azonban sürgősen rendezni kell.

A villamostársaságnak minden reggel váltópénzzel kell ellátnia a jegykezelőket, hogy fillérben adhasanak vissza. Akkor legalább ezen a vonalon kielégíthetik a város polgári lakosságának óhaját. (b. s.)

A fűszerkereskedőket értesíti Nagyvárad thj. város Közelalmezési Hivatala, hogy a részükre kiutalt lisztmennyiséget 1941 január hó 28-tól a Ledkál Ipartelepek, Erzsébet utca 6. sz. alatti lisztelosztó raktárából átvehetik.

Gyorsírást, gépirást

Szabó Ferenc
 okl. írásszaktanítónál tanulhat
 Kossuth L. u. 11. II. em.

A vasúti nyugdíjasok sé nyugbérések 1941 február havi nyugdíjárándóságának fizetése január 29-én kezdődik és február 1-én nyer befizest. Február 2-án az illetmények már nem vehetők fel. A fizetés a szokott sorrendben lesz. Állomástfőnök.

Ha nem vett, ne vegyen
Rádiót, amíg nem tekinti meg a

Vacsi és Dobribán

rádió és villamossági szaküzletét
Kossuth L. utca 7. sz.

RÁDIÓ

SZERDA, JANUÁR 29

Budapest I.

7.00 Hírek. Közlemények. Étrend. Hanglemezek.

10.00 Hírek.

10.20 „A lebegő vasúttól az Árpádmotorosig.” Irta Sándor Gyula dr. Felolvasás.

10.45 „Az arany.” Irta Lager Károly. Felolvasás.

11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.

12.00 Harangszó. Himnusz. Időjárás-jelentés.

12.10 Lakatos Vince és Lakatos Gyula cigányzenekara.

Közben

12.40 Hírek.

13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállás-jelentés.

13.30 A Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Pengrácz Géza.

14.30 Hírek.

14.45 Műsorismertetés.

15.00 Arfolyamhírek, piaci hírek, élelmiszerárak.

15.20 Hanglemezek.

16.15 „A Kassai rádió műsorai.” Epu. az új kassai rádióleadó. Közvetítés Enyickéről. Beszéli Budinszky Sándor.

16.45 Időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.

17.15 Beszékart-zenekar. Vezényel Müller Károly.

18.00 „Erdély katonái.” Irta Subay Imre ny. altábornagy. Felolvasás.

18.30 Suki Tóni cigányzenekara.

19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.

19.20 Az Operaház előadásának ismertetése.

19.30 Az Operaház előadásának közvetítése. „Pillangkisasszony.” Dal- és mű három felvonásban.

Az I. felvonás után kb.

20.25 „Hogyan töltjük ki a népszámlálási kérdőíveket?” Thüring Lajos dr., a Központi Statisztikai Hivatal népszámlálási osztály vezetője előadása.

A II. felvonás után kb.

21.45 Hírek, időjárás-jelentés.

Az előadás után kb.

22.35 Magyar nóták hangfelvétele.

23.00 Hírek német, olasz és francia nyelven.

Utána kb.

23.35 Szalonötös.

24.00 Hírek.

Budapest II.

18.00 Suki Tóni cigányzenekara. Muzsikál, közben Ihar Ferenc tárogatózik.

18.25 Olasz nyelvoktatás. Galleran Bonaventura előadása.

18.55 A Rádió Szalonzenekara

20.00 Hírek.

20.10 Ügétőversenyeredményes

20.20 Táncclemezek.

21.20 „Beszédkultúra.” I. rész. Nagy A. előadása.

21.45 Időjárás-jelentés.

21.50-tól

22.30-ig Közvetítés a Galleran Bonaventura Murci Elek előadása muzsikál.

Szigorúan megbüntetik a szinleges iparúzókat

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Köztudomású, hogy a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. évi IV-ik törvény-cikk 14-ik paragrafusa értelmében, az említett törvény hatálya alá tartozó egyének iparjogosítványt nem kaphatnak. A törvénynek ezt a rendelkezését egyesek úgy igyekeznek kijátszani, hogy iparjogosítvánnyal rendelkező egyénnek oly értelmű megállapodást létesítenek, amely szerint az utóbbi (strohmann) iparjogosítványát a zsidó egyén rendelkezésére bocsátja. Az üzletet ilyen esetben természetesen a zsidó vezető és élvezi annak minden előnyét, az iparjogosítvánnyal rendelkező pedig rendszerint meghatározott összegű fizetést kap, az üzletvezetésben azonban nem vesz részt, legfeljebb mint alkalmazott tevékenykedik. A kereskedésnek ezt a módját nevezik szinleges iparúzásnak vagy strohmann rendszernek. A szinleges iparúzás homlokegyenest ellenkezik a zsidótörvény által elérni kívánt céllal. Ezért a szinleges iparúzás megakadályozása céljából követendő eljárásokra nézve a kereskedelem és közlekedésiügyi miniszter részletes utasítást adott az iparhatóságoknak, melyben megállapítja, hogy szinleges iparúzás esetén — a tényleges iparúzónek jo-

gosítványa nem lévén — a szinleges iparúzó, jogositvánnyal rendelkező tudomásával, jogtalanul üzi az ipart (kereskedést), ha tehát a szinleges iparúzás megállapítást nyert, jogosulatlan iparúzás miatt a kihágási eljárást haladéktalanul folyamatba kell tenni. Az ipart (kereskedést) tényleg gyakorló személyt, mint tettest, azt a személyt pedig, kinek iparjogosítványát felhasználta a szinleges iparúzás folytatására, mint büntetőbíráskodást kell megbüntetni. Mint-hogy szinleges iparúzás esetén mindig attól kell tartani, hogy a terhelt a büntetés után is folytatja a jogosulatlan iparúzást, az eljáró közigazgatási hatóságok gondoskodni kötelesek az üzlet azonnali lezárásáról. — Nyomatékosan felhívta továbbá a miniszter az iparhatóság figyelmét arra, hogy a kihágásokról szóló 1879. évi XL-ik tc. 25. paragrafusa alapján kihágási eljárás is lehet alkalmazni a büntettek és vétségekre. Az 1878. V-ik tc. 61. paragrafusa magában foglalja azt a rendelkezést, mely szerint a büntetőeljárás elkövetésére szolgáló tárgyak elkobzandók. A szinleges iparúzás miatt folyamatba tett eljárás során tehát a terhelt árukészletét is le lehet foglalni és a büntető ítéletben az egész árukészlet elkobzását el lehet rendelni.

Nyirő József nyitotta meg a Barabás Miklós Céh fiatal művészeinek II-ik kolozsvári kép- és szoborkiállítását

Kolozsvár. Saját tud. Vasárnap, január 26-án, délben nyílt meg Kolozsváron, a vármegyeházában a Barabás Miklós céh fiatal tagjainak kiállítása. A szereplő művészek nem ismeretlenek Erdély művészetszerető közönsége előtt, mert kettő kivételével valamennyi szerepelt már a tavalyi kiállításán is. A kiállítás iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg és délben, a megnyitáskor a terem alig volt kényelmes, a magabafogadni az érdeklődők nagy számát. A megnyitáson megjelentek Kolozsvár katonái és polgári hatóságainak képviselői, valamint a tudományos és művészeti élet számos kiváltsága. A kiállítást Nyirő József nyitotta meg. Örömet fejezte ki, hogy a fiatal erdélyi magyar művészek őt keresték fel a kiállítás megnyitására. „Nem elég nézni — mondotta — látni kell.” Látni kell a képen, a szoborban a művész lelkét és meg kell becsülnünk azt a művészt, aki sorsunk legnehezebb idejében, alkotni tudt az almot-

látni és jövőt festeni. Egy nép, amely életre képes, mindig megtalálja a maga utját a szebb jövő felé. A művészek akik csak a magyar szellemmel törődtek, előhírnökei voltak ennek a szebb jövőnek. Éhesen, rongyosan, anyagi támogatást nem várva, követelték teltetésük szavát és alkottak. Alkotásuk egy himnusz volt, amely átörökte a határokat. Meg kell becsülnünk ezeket, mert a művészek vér, a mi vérünkéből, szív, a mi szívünkéből; az ő világszemléletük tartott meg minket a megpróbáltatások alatt; büszkék vagyunk erre a művészetre, amely megérdemli a közönség és az állam támogatását. Fiataljaink művészete, amely a magyar népből fakadt, bizonyára megkapja a maga helyét a népek művészetében.”

A kiállításon tizenkét fiatal erdélyi magyar művész szerepelt, kilencvenhárom alakítással. A művészek közül három szobrász, a többi festő.

András László két olajfestményén kívül hosszabb hallgatás után fametszetekkel lépett a közönség elé. Andrásy Zoltán kódos szürke alaptónusu festményei közül legsikerültebbek a Határ és a Kódos utca címűek. Balázs Péter Zoltán tanítvány, őt olajfestményel szerepel a kiállításon. Brósz Irma derűsen mélyszínrű festményei keltek feltűnést. Debiczky István két olajfestményével szerepelt, míg Erdély Erzsébet világos, derűs színű tájképeket vontak magukra a figyelmet. Ferenczy Julia és Ince István rajzokkal szerepel. Ince János színesrajzai tanúsították a művész tehetségéről első sorban, M. Makkai Piroška, aki Nagyvá-

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

radon volt tanár és jelenleg Szászrégenben tartózkodik, különösen fametszeteivel tett tanúsítást erős grafikai érzéséről. Olajos István kisebb pasztelekkel szerepelt. Fiskolti Gábor marosvásárhelyi tanár két fejtanulmányt vonta magára a figyelmet. Rodé Edit két olajfestménnyel nyerte meg a közönség tetszését. A Totlas Julia, aki Hollandiában és Belgiumban töltött hosszabb időt tanulmánya kiégésítésére, erőteljes, sötét színű vízfestményeit mutatja be a közönségnek.

A szobrászok közül Kós Andrásnál nagy haladás állapítható meg. Kósa-Huba Ferenc Bányám c. márványfeje érdemel különösebb említést.

K. Nagy József, fiatal marosvásárhelyi művész most szerepelt először a fiatal művészek kiállításán. Három alkotását volt alkalmunk megismerni.

A Barabás Miklós céh fiataljainak a kiállítása, amelynek Erdélyszerte már nagy a visszhangja, bizonyára magára vonja az egész magyar közvélemény figyelmét és megadja művészeinknek a jól megérdemelt szellemi és anyagi pártfogást.

Közgyűlési meghívó

A Nagyváradi Népszövetségi „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet folyó évi február 25-én délelőtt fél 12 órakor a Katolikus Kör kistermében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívottnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1941. február 9-én fog megtartani, mely tekintet nélkül a tagok számára — határozatképes lesz.

Napirend:

1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
 2. Zárszámadások felülvizsgálása és felmentvény megadása.
 3. Mérleg megállapítása.
 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
 5. Netaláni indítványok.
- Az 1940. évi december 31-én a tagok száma 272, üzletrészeinek száma pedig 483 volt.

Nagyvárad, 1941. január 25.

Az igazgatóság

Meghívó

A Nagyváradi és Bihar vármegyei Vendéglősök, Kávésok, Kocsmárosok és Szállodások Egyesülete tisztelettel meghívja az összes vendéglátó iparosokat a f. hó 30-án, csütörtök este 7 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre

Tárgysorozat:

1. Titkári jelentés.
 2. A „Magyar Szállodások, Vendéglősök és Kocsmárosok Országos Szövetsége” alapszabályainak felolvasása.
 3. A 2-ik (második) pontban körülírt alapszabály elfogadása és az Országos Szövetség Nagyváradi és Biharvármegyei szakosztályának megalakítása.
 4. Az új vezetőség megválasztása.
- A közgyűlést a helybeli Kereskedelmi Csarnok B. Mussolini tér 19 szám alatti kistanácstermében tartjuk meg.
- Nánási, elnök. Dr. Kalas, titkár.

35 perc Kolozsvár
70 perc Budapest
85 perc Marosvásárhely
rendkívüli közgyűlés.
A Magyar Légitársaság m. r. t.
Járatái télen is közbe ednek.
Felvilágosítás Rákóczi ut 18. sz.
Telefon 11-17

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei:

— Az **ördög nem alszik** legközelebbi előadása szerdán este háromnegyed 8 órai kezdettel lesz, filléres helyárrakkal.

— A **bécsi gyors** legközelebbi előadását csütörtökön és pénteken este filléres helyárrakkal tartják meg. A bécsi gyors mindkét előadására minden földszinti jegy 80 fillér, minden emeleti jegy 50 fillér, páholy 4 pengő.

— **Tokaji aszu.** Szombaton délután 4 órákor szintén első délutáni filléres helyáru előadásban lesz a színház műsorán a bemutató parádés szereposztásában.

— **Judith kapitulál.** A Szigligeti színház első eredeti bemutatója Ságody József és Illiczky László 3 felvonásos zenés vígjátékának, a Judith kapitulál-nak lesz ősbemutatója szombaton este a Szigligeti Színházban. Miután a nagyváradi színházat érte az a megítézés, hogy e két kiváló szerző újdonsága a bűbájosan kedves Judith kapitulál zenés vígjáték itt körül először színrre, a színház igazgatója és teljes személyzete lelkesen és nagy odaadással készül az ünnepi ősbemutatóra. Tihanyi Vilmos főrendező, rendezői képességének legnagyobb tudásával irányítja az előkészületi munkálatokat, úgy a színpadon a szereplők között, mint a festő teremben, ahol a szebbnél-szebb díszletek készülnek Kovall István, a Nemzeti színház díszletfestőjének kezemunkájával. A szombat esti ősbemutató hangulatát nagyban emeli a szerzők, valamint számos fővárosi színpadi szerző, író, újságíró és fotóriporter megjelenése, akik a fővárosi lapok számára külön tudósításban számolnak be az újdonság előrelátható nagy sikeréről. — A Judith kapitulál szereposztása ragyogó. A címszerepet Jurik Ica játsza, a többi főszerepek: Komlós Juci, Horváth Mici, Rappert Dódi, Borsó Manó, Berengh Béla, vitéz Molnár Iván, Nagy Ferenc, Bihari Zoltán, Lendvay József kezeiben vannak. — A Judith kapitulál szombaton este háromnegyed 8 órákor A. bérletben, vasárnap délután 4 órákor, vasárnap este háromnegyed 8 órákor, hétfőn este háromnegyed 8 órákor B. bérletben lesz a színház műsorán mindenkor rendes helyárrakkal.

Heti műsor:

Kedd este háromnegyed 8 órákor **Selmeci bál.** Rendes helyárrakkal.

Szerda este háromnegyed 8 órákor **Az ördög nem alszik.** Filléres helyárrakkal.

Csütörtök este háromnegyed 8 órákor filléres helyárrakkal: **Bécsi gyors.**

Pénteken este háromnegyed 8 órákor filléres helyárrakkal: **Bécsi gyors.**

Szombaton délután 4 órákor filléres helyárrakkal: **Tokaji aszu.** Operett.

Szombaton este háromnegyed 8 órákor a Szigligeti színház eredeti ősbemutatója: **Judith kapitulál.** Szövegét írta Ságody József, Zene: Illiczky László. A bérletben. Rendes helyárrakkal.

Vasárnap délután 4 órákor: **Judith kapitulál.** (Másodsor).

Vasárnap este háromnegyed 8 órákor: **Judith kapitulál.** (Harmadsor).

Hétfő este háromnegyed 8 órákor: **Judith kapitulál.** (Negyedsor). B. bérletben.

Hirdetmény az időszaki lapok ügyében

Nagyvárad thj. város polgármestere 264—1941. eln. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy az 1938. évi XVIII t. c. 9. §-a, illetve a 4950—1938. M. E. sz. rendelet 1. §-a alapján új időszaki lap alapításához a m. kir. miniszterelnök engedélyre szükséges. A lapengedély iránti kérelmeket pedig a 4950—1938. M. E. sz. rendelet 2. §-a szerinti megszerkesztve és a 3. §-a szerinti felszerelve kell a m. kir. miniszterelnöknél előterjeszteni. A lapengedély a 4950—1938. M. E. sz. rendelet 1. §-a, illetve a 9500—1938. M. E. sz. rendelet értelmében át nem ruházható és személyhez kötött jogszabály, amely a kiadó halálával, illetve jogi személy esetén annak megszűnésével hatályát veszti. A 30—1941. M. E. sz. rendelet 2. §-a értelmében 1941. évi február hó 1. napja után a visszacsatolt Keletmagyarországi és erdélyi területen a m. kir. miniszterelnök által „zsidó lap” pá nem nyilvánított időszaki sajtótermék kiadója (vagy az ügyvitelre jogosított) és a kiadásért az 1914. XIV. t. c. 17. §-a értelmében felelős személy ugynevezett felelős kiadó) csak az a személy lehet, aki az Országos Magyar Sajtókamara tagja és az 1939. évi IV. t. c. 17. §-a értelmében nem tekinthető zsidónak, s nem esik az ugyanezen törvény cikk 1. §. hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá. A fentiek értelmében tehát 1941. évi február hó 1. napján a visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi területen megszűnik az az időszaki lap, amelynek kiadója az Országos Magyar Sajtókamara tagja és az 1939. évi IV. t. c. 17. §-a értelmében zsidónak tekintendő.

Ebből folyólag felhívom a város területén megjelenő időszaki lapok kiadóit, hogy 3 napon belül igazolják „Országos Magyar Sajtókamara”-i tagságukat, valamint azt is, hogy az 1939. évi IV. t. c. cikk szempontjából zsidónak nem tekinthetők.

Azt a lapot, melynek kiadója fentieket igazolni nem tudná, 1941. évi február hó 1-i hatállyal az időszaki lapok nyilvántartásából törölöm. Amennyiben valamely időszaki lapot jogi személy ad ki, az 1914. XIV. t. c. 17. §-a alapján a törvényhatóság első tisztviselőjénél be kell jelenteni az ügyvitelre jogosított egyént, aki a kiadásért személyesen felelős (ugynevezett felelős kiadó).

Ha a lapot jogi személy vagy társaság adja ki és az ügyvitelre jogosított és kiadásért az 1914. évi XIV. t. c. 17. §-a értelmében felelős kiadó helyébe más lép, a változást a 4950/1938. M. E. sz. rendelet 6. §-a alapján a m. kir. miniszterelnöknek be kell jelenteni és csak e bejelentés megtörténte után igazolásával vehető a változás a törvényhatóság első tisztviselője által tudomásul.

Az 1914. évi XIV. t. c. 17. §-a alapján időszaki lap ügyvitelre jogosított és kiadásért az 1914. évi XIV. t. c. 17. §-a értelmében felelős személyére (felelős kiadójára) vonatkozólag az 1939. évi IV. t. c. alkalmazása szempontjából ugyanazok a rendelkezések irányadók, mint a kiadóra.

A 100/1941. M. E. sz. rendelet értelmében 1941. évi március hó 31. napjáig a m. kir. miniszterelnök engedély nélkül megjelenhetnek azok az időszaki

lapok, amelyek az idegen imperium alatt már fennállottak és a további megjelenésre az ideiglenes katonai közigazgatástól ideiglenes engedélyt kaptak. Az 1941. január 1-én fennállott lapok 1941. évi március hó 31. napja után azonban csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésre a m. kir. miniszterelnöktől a fenti rendelet értelmében engedélyt kértek és kaptak. Új időszaki lap azonban már most is csak a m. kir. miniszterelnök által kiadott lapengedély alapján indítható meg.

Figyelmeztetem az időszaki lapok kiadóit, hogy az 1941. évi XIV. t. c. 5. §-a értelmében minden egyes lappéldányon fel kell tüntetni a kiadó és a felelős szerkesztő nevét, továbbá az előállító nyomdávalal tulajdonosának nevét, az előállítás helyét és a megjelenés időpontját. Lapkiadó helyett „igazgató” kifejezés nem használható. A lapkiadók figyelmébe arra is felhívom, hogy a lapjaiknál bealított változást 2 nap alatt okvetlen jelentessék.

A 8950/1939. M. E. sz. rendelet 6. §-ának első bekezdése értelmében az olyan sajtótermékek, amelyek megjelenési időköze egy hónapnál nagyobb, a rendelet hatályának tartama alatt nem adhatók ki. Tehát a havonta vagy az egy hónapnál kisebb időközökben megjelenő időszaki lapok csak a m. kir. miniszterelnök engedélyével jelentethetők meg, az egy hónapnál nagyobb időközben megjelenő lapok pedig a papírkorlátozás ideje alatt egyáltalán nem adhatók ki. Ez alól kivétel az egyetemek, a tudományos, irodalmi és művészeti gyűjtemények kiadásában megjelenő tudományos folyóiratok megjelenése, amelyek a papírkorlátozás ellenére is egy hónapnál nagyobb időközben, időszaki jelleg nélkül megjelentethetők.

Tudomására hozom az érdekelteket, hogy az időszaki lapok ügyében kiadott rendelkezések betartását ellenőriztettem s az ellene vétők ellen megfelelően eljárak.

Nagyvárad, 1941. január hó 25.

Dr. Soós István
polgármester.

A cenzura kérdése az Országos Sajtókamara előtt

A sajtó panaszait a miniszterelnök elé terjesztik

Budapestről jelenti a Magyar Országos Tudósító: Az Országos Magyar Sajtókamara a sajtócenzura ügyében hétfőn délelőtt szakértekezletet hívott össze, amelyen a fővárosi lapok képviselői vettek részt. Az értekezlet megnyitása előtt vitéz Kolczsary Borsó Mihály elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg gróf Csáky Istvánról, a nagy magyar külpolitikusról és a sajtó őszinte barátjáról. Az értekezlet úgy határozott, hogy a sajtó panaszait és azok orvoslására irányuló javaslatait a Sajtókamara a miniszterelnök elé terjeszti.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Ciano átvette a hadműveleti övezetben egy bombázó repülőgépszázad parancsnokságát

Rómából jelenti a M.T.I.: Hivatalosan közlik, hogy Ciano gróf olasz külügyminiszter hadműveleti övezetbe utazott és átvette az egyik bombázó repülőgépszázad parancsnokságát.

Rómából jelenti: (NTI.) A harcúterén az olasz külügyminiszteren kívül a közmunkaügyi miniszter és a nemzetnevelésügyi miniszter is átvette a parancsnokságot. Mindketten a pesi osztagokat vezényelnék.

APRÓHIRDETÉSEK

szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Lakás

5—8 szobás lakást keresek központban, akár azonnalra. 5 szobás lakást Beothy utcán kiadok. — Dr Dévald, Beothy u. 41. szám. Telefon 24—94. 649

Kiadó 4 szobás magánház. Erdeklődni Lakatos szücsüzlet, Széchenyi tér 6. szám. 640

Adás-vétel

Aranyat, ezüstöt, ékszeret magas áron veszek. Haslinger ékszerész, Rakóczi ut. 8. 545

Eladó minden elfogadható áron egy téglaház, szőlővel és gyümölcsfákkal beültetett 1784 m² területen. Erdéklődni: Virág utca 1. (Bunyitay ligetben). 650

Perzsaszőnyeg 1x220 és 90x170 méretűek eladók. Körös u. 32. 611

Szmoking, csaknem új, vékony alakra eladó. Körös u. 32. 618

Eladók kisebb, nagyobb házak, szőlők, Tománé, Csáky u. 23. (v. Körös utca). 523

Sürgősen eladó 6 járatu maom, szivógázmotor hajtással, azonnal átvehető, ára 19.000 pengő, 14.000-rel átvehető Popovics iroda, Szent János u. 6. 641

Fajalmak: batul, boiken, citrom, sikkula, kanadai és ranettek érkeztek 80 fillértől pengő 20-ig. Tóth Kálmán, Nagypiac tér. Telefon 11—96. 609

UJSAG makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Állást nyee

Előkelő biztosító intézet kereszény, fiatal, szakmában jártas fogynókat, két ügyes üzletszerőt és egy ötszáz pengő övadékkal rendelkező pénzbeszedőt keres felvételre. Ajánkozásokat „Turul Biztosító, Debrecen” címre küldjünk. 652

Főügynökségi vezetőt, biztosítási szakmában jártasat keresünk felvételre fixfizetéssel, jutalékokkal, rapiddíjjal azonnalra nagyváradi főügynökségünk vezetésére. Ajánlatokat „Anker Biztosító, Debrecen” címre küldjünk 658

Tarhonya készítő ügyes aszonyokot felveszek. Csengeri u. 37. 645

Kiadótulajdonos:

szent László-nyomda RT

Fő- és felelősszerkesztő: Dr. Paál Árpád Felelős kiadó: Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda RT igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körtorgóépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.